

Gímszarvasbőgés – mit érdemes tudni a bőgésről és a vadászatról?

A gímszarvas bőgése a magyar erdők egyik legjellegzetesebb őszi természeti eseménye. A bőgő bikák hangja messzire elhallatszik, és a párzási időszakban a szarvasok viselkedése is jelentősen megváltozik.

A bőgés időszaka a vadász számára különleges lehetőséget kínál arra, hogy a hangok, a friss nyomok, a dagonyák, a váltók és a vad megfigyelése alapján következtessen a bikák tartózkodási helyére és mozgására. A sikeres vadászathoz azonban nem elég a bőgés hangját követni: a terület ismerete, a széljárás, a terepviszonyok és a vad nyugalmának tiszteletben tartása egyaránt fontos.

Mikor van a gímszarvas bőgése?

A gímszarvas párzási időszaka, a közismert bőgés, általában **szeptemberben kezdődik**, és területenként, illetve az adott év körülményeitől függően eltérő hosszúságú és intenzitású lehet.

A bőgés erősségét több környezeti és biológiai tényező befolyásolhatja. Ezért nem érdemes egyetlen konkrét időponthoz kötni: ugyanazon vadászterületen sem feltétlenül ugyanolyan intenzitású minden évben.

A vadászati idény szempontjából is fontos a pontos megkülönböztetés: a gímszarvasbika vadászati idénye jelenleg szeptember 1-jétől január 31-éig tart, az **érett bika** vadászati idénye pedig szeptember 1-jétől október 31-éig. A pontos elejthetőséget természetesen az adott vadgazdálkodási terv és az érvényes szabályozás mellett kell figyelembe venni.

Mi történik a bőgés idején?

A bőgés a szarvasok szaporodási időszakának része. A bikák hangadással jelzik jelenlétüket és kondíciójukat, miközben a párzásra kész tehenek körül kialakuló helyzetekben egymással is versengenek.

A bőgés hangja ezért fontos információ lehet a vadász számára, de **nem jelenti automatikusan azt, hogy a bika pontosan ott tartózkodik, ahonnan a hang érkezik**. Az erdő és a domborzat jelentősen befolyásolhatja a hang terjedését, ezért a távolság és az irány meghatározása gyakorlattal válik pontosabbá.

A bőgő bika mozgása ráadásul ebben az időszakban eltérhet a megszokottól. A vadász számára ezért különösen értékesek lehetnek a helyszínen található egyéb jelek: a friss nyomok, a váltók, a dagonyák, a túrások, a fekhelyek és a bőgőhelyek környezetének ismerete.

A terület ismerete a bögés előtt kezdődik

A bögés alatti vadászat eredményességének egyik alapja, hogy a vadász **már a bögés előtt ismerje a területet**.

Érdemes megfigyelni:

- merre jár rendszeresen a szarvas,
- hol találhatók a váltók,
- mely területeken pihen a vad,
- hol vannak a bögés szempontjából fontos helyek,
- hogyan változik a vad mozgása a napszakokkal,
- és milyen szélirány mellett lehet biztonságosan megközelíteni az adott területet.

A korábbi megfigyelések a bögés idején különösen értékesek lehetnek, mert a vadász így nem kizárólag a bögés hangjára támaszkodik.

Cserkelés vagy les?

A gímszarvas egyéni vadászatánál a **cserkelés és a les** is alkalmazható vadászati mód. A hatályos végrehajtási rendelet ezeket kifejezetten az egyéni vadászat körébe sorolja. Nagyvadra történő egyéni vadászat alkalmával a keresőtávcső használata kötelező.

A két módszer egészen más megközelítést kíván.

Cserkeléskor a vadász folyamatosan mozog, ezért különösen fontos a csendes, megfontolt haladás. Nemcsak a látásra, hanem a szélre és a hangokra is figyelni kell.

Lesvadászatnál a megfelelő hely kiválasztása kerül előtérbe. A jó leshely nem pusztán ott van, ahol korábban már láttak szarvast: fontos a megközelítés útvonala, a szélirány, a belátható terület és az is, hogy a vadász jelenléte mennyire zavarja a vadat.

A szélirány különösen fontos

A böggő bika megközelítésénél a szél az egyik legfontosabb körülmény.

A szarvas kiváló szaglása miatt a vadász szagának a vadhoz jutása könnyen az egész megközelítést megghiúsíthatja. Ezért nem elég tudni, hogy hol bög a bika: azt is figyelembe kell venni, **milyen irányból lehet megközelíteni úgy, hogy a szél ne vigye a szagot a vad felé**.

A terep és a növényzet is megváltoztathatja a helyzetet. Egy völgyben, sűrű erdőben vagy domboldalon a légmozgás nem feltétlenül követi azt az irányt, amelyre első pillantásra számítanánk.

Ne csak a hangot kövessük

A bögés egyik legnagyobb csapdája, hogy a hang alapján könnyű pontosabb helyzetet feltételezni, mint amennyire az valójában meghatározható.

A vadász ezért ne kizárólag a bögés irányából próbáljon következtetni. A hang mellett érdemes figyelni a vadmozgás egyéb jeleit is, és a terület korábbi ismeretét felhasználva összerakni a képet.

A bögőhely környékén ráadásul nemcsak egyetlen bika lehet jelen. A több állat hangja könnyen megnehezítheti annak megállapítását, hogy pontosan melyik bika honnan bög.

A megfelelő felszerelés

A bögés időszakában a felszerelésnél nem feltétlenül a minél több eszköz a lényeg, hanem az, hogy a vadász a terephez és az adott vadászati módhoz megfelelő felszerelést használjon.

Hasznos lehet:

- jó minőségű keresőtávcső,
- megfelelő céltávcső,
- távolságmérő,
- az időjáráshoz és a terephez igazodó, halk vadászházat,
- kényelmes, lehetőleg csendes lábbeli,
- valamint a szükséges vadászati és biztonsági felszerelés.

Nagyvad egyéni vadászatánál a keresőtávcső használatát a jogszabály kötelezően előírja.

A felszerelés azonban nem helyettesíti a területismeretet és a vad viselkedésének ismeretét.

A vad nyugalmanak megőrzése

A bögés időszakában különösen fontos, hogy a vadász a szükségesnél ne zavarja jobban a vadat.

A bögőhelyek ismételt, indokolatlan megközelítése vagy a vad folyamatos zavarása a vad mozgását is befolyásolhatja. A vadászterületen ezért nemcsak a kiszemelt bika elejtésének lehetőségét, hanem a teljes terület vadgazdálkodási szempontjait is figyelembe kell venni.

A szomszédos vadászterület vadállományának szándékos zavarása, illetve a vad másik vadászterületre történő terelése vagy hajtása jogszabály szerint tilos.

Az elejtés után sem ér véget a munka

A szakszerű vadászatnak az elejtéssel nem ér vége.

A nagyvad elejtését követően fontos a vad mielőbbi, szakszerű kezelése, az elejtés körülményeinek megfelelő dokumentálása és a trófea szabályos előkészítése.

A gímbika trófeája a vadgazdálkodás szempontjából is jelentős. A trófeás gímszarvasok korosztály szerinti besorolását a végrehajtási rendelet külön szabályozza, és az elejtés szakszerűségének megítélésénél a tájegység természetes élőhelyi adottságait, az állat életkorát és objektív trófea-értékmérőket is figyelembe kell venni.

Ezért a bögés alatti vadászat nem pusztán egy különleges őszi élmény. A terület ismerete, a vad megfigyelése, a megfelelő vadászati mód megválasztása, a biztonságos és szakszerű elejtés, valamint a vad és a vadászati hagyományok tisztelete együtt adja ennek az időszaknak a valódi értékét.

Érdekesség: a bögés utánzása

A gímszarvasbögés nemcsak hallgatni való természeti jelenség, hanem a vadászati hagyományokban a **hangutánzásnak is fontos szerepe van**. A bögő bikák hangját különböző bögőkürtökkel próbálják utánozni, de gyakorlott vadászok akár saját hangjukkal is képesek a jellegzetes bögést megközelíteni.

A bögőkürtök között többféle kialakítás létezik. Vannak egyszerűbb, hagyományos eszközök, és olyanok is, amelyekkel a bika hangjának különböző jellegzetességeit lehet utánozni. A megfelelő hang előállítása azonban önmagában még nem jelenti azt, hogy a vadász pontosan „megszólította” a bikát. A természetes bögés erőssége, hangszíne és ritmusa is változhat, ezért az utánzás inkább **a vad természetes kommunikációjához igazodó hívás**, mint egy egyszerű hangkeltés.

Külön érdekesség, hogy egyes gyakorlott vadászok **kürt nélkül, pusztán a saját hangjukkal** is utánozzák a bikát. Ehhez nagy gyakorlat szükséges, hiszen nem egyetlen hangot kell létrehozni, hanem egy összetett, jellegzetes hangadást kell megközelíteni.

A bögés utánzása mögött ugyanakkor nem valamiféle „csodamódszer” áll. A hang a szarvasok természetes kommunikációjának része, ezért az utánzásra adott reakció is a vad pillanatnyi viselkedésétől, a körülményektől és a terület sajátosságaitól függhet. **A bögés hallatán a vadász számára továbbra is a megfigyelés, a szélirány, a terep és a vad nyugalmának megőrzése a meghatározó.**

Talán ez az egyik legérdekesebb része a bögés időszakának: **a vadász nemcsak hallgatja a szarvasok „beszédét”, hanem bizonyos keretek között meg is próbál válaszolni rá.**

Aki egyszer hallott már tapasztalt vadászt bögést utánozni, az tudja, hogy ez önmagában is különleges vadászati tudás.